

25 grudnia 2024 r. wchodzi w życie regulacja dotycząca procedowania zgłoszeń zewnętrznych o naruszeniu prawa, która wynika z ustawy z dnia 14 czerwca 2024 r. o ochronie sygnalistów (Dz. U. poz. 928). W związku z tym Wojewoda Kujawsko-Pomorski wydał zarządzenie w sprawie przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz podejmowania działań następczych w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszczy.

Poniżej prezentujemy Państwu najważniejsze informacje w zakresie obsługi nadsyłanych do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego zgłoszeń zewnętrznych. Zachęcamy do korzystania w pierwszej kolejności z procedury zgłoszeń wewnętrznych, zwłaszcza jeśli naruszeniu prawa można skutecznie zaradzić w ramach struktury organizacyjnej danego podmiotu prawnego. Przy czym skorzystanie z procedury zgłoszeń wewnętrznych nie jest konieczne aby dokonać zgłoszenia zewnętrznego.

Kto może dokonać zgłoszenia

Zgłoszenia może dokonać osoba fizyczna, która w kontekście związanym z pracą uzyskała informację o naruszeniu prawa. W szczególności będą to: pracownicy, osoby świadcząca pracę na innej podstawie niż stosunek pracy (np. umowy cywilnoprawnej), przedsiębiorcy, prokurenci, stażyści, wolontariusze czy praktykanci.

Przedmiot zgłoszenia

Przedmiotem zgłoszenia zewnętrznego jest informacja o naruszeniu prawa, w tym uzasadnione podejrzenie dotyczące zaistniałego lub potencjalnego naruszenia prawa, do którego doszło lub prawdopodobnie dojdzie. Naruszenie prawa należy rozumieć jako działanie lub zaniechanie niezgodne z prawem lub mające na celu obejście prawa, dotyczące: korupcji, zamówień publicznych, usług, produktów i rynków finansowych, przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, bezpieczeństwa produktów, bezpieczeństwa transportu, ochrony środowiska, ochrony radiologicznej i bezpieczeństwa jądrowego, bezpieczeństwa żywności i pasz, zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia publicznego, ochrony konsumentów, ochrony prywatności i danych osobowych, bezpieczeństwa sieci i systemów teleinformatycznych, interesów finansowych Skarbu Państwa Rzeczypospolitej Polskiej, jednostki samorządu terytorialnego oraz Unii Europejskiej, rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, w tym publicznoprawnych zasad konkurencji i pomocy państwa oraz opodatkowania osób prawnych oraz konstytucyjnych wolności i praw człowieka i obywatela występujących w stosunkach jednostki z organami władzy publicznej.

UWAGA: Przepisów o objęciu ochroną sygnalistów nie stosuje się do spraw, o których mowa w art. 5 ustawy o ochronie sygnalistów, w szczególności w zakresie przepisów:

- o ochronie informacji niejawnych,
- tajemnicy zawodów medycznych i prawniczych,
- tajemnicy postępowania karnego.

Kanały zgłoszeń

Zgłoszenia mogą być przekazane do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego, w wykorzystaniu następujących kanałów komunikacji:

- 1) pisemnie, poprzez korespondencję kierowaną na adres: Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Nadzoru i Kontroli, ul. Jagiellońska 3, 85-950 Bydgoszcz z dopiskiem „*Zgłoszenie zewnętrzne o nieprawidłowościach. Do rąk własnych Dyrektora WNK*”,
- 2) ustnie, w trakcie spotkania z osobą wyznaczoną do obsługi zgłoszeń. Przy czym zgłoszenie w tej formie możliwe jest poprzez kontakt pod nr tel. 52 349 7279 lub 52 349 7353. Termin przyjęcia zgłoszenia wyznacza się nie później niż 7 dni od przekazania informacji o zamiarze dokonania ustnego zgłoszenia.

Za organizację procesu przyjmowania zgłoszeń zewnętrznych oraz koordynację procesu wstępnej weryfikacji odpowiada Dyrektor Wydziału Nadzoru i Kontroli Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy.

Sposób procedowania zgłoszeń

Procedura zakłada pełną anonimowość zgłaszającego. Jego dane dostępne będą wyłącznie osobom zaangażowanym w proces rozpatrzenia zgłoszenia. Przy czym wymagane jest podanie przez sygnalistę imienia i nazwiska. Zgłoszeniom anonimowym nie nadaje się bowiem dalszego biegu i pozostawia się je bez rozpoznania.

Po przyjęciu, zgłoszenie będzie poddane wnikliwej i bezstronnej analizie z zachowaniem poufności. Procedowanie zgłoszenia obejmuje min.:

1. Wstępną weryfikacją zgłoszenia.
2. Rejestracją zgłoszenia i nadanie numeru (dalsza procedura prowadzona będzie z wykorzystaniem tego numeru).
3. Potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia.
4. Podejmowanie działań następczych.
5. Przekazanie informacji zwrotnej sygnaliście (tj. informacji na temat planowanych lub podjętych działań następczych i powodów takich działań w terminie 3 miesięcy od dnia przyjęcia zgłoszenia, a w sytuacji, o której mowa w art. 41 ust. 2 ustawy o ochronie sygnalistów, w terminie 6 miesięcy od dnia jego przyjęcia) oraz informacji o ostatecznym wyniku postępowań wyjaśniających wszczętych na skutek jego zgłoszenia.

Przez działania następcze należy rozumieć działania podjęte przez właściwy organ w celu oceny prawdziwości informacji zawartych w zgłoszeniu oraz w celu przeciwdziałania naruszeniu prawa będącemu przedmiotem zgłoszenia, w szczególności przez postępowanie wyjaśniające, wszczęcie kontroli lub postępowania administracyjnego, wniesienie oskarżenia, działanie podjęte w celu odzyskania środków finansowych.

Ochrona i pomoc

Sygnalista podlega ochronie od chwili dokonania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego, pod warunkiem, że miał uzasadnione podstawy sądzić, że informacja będąca przedmiotem zgłoszenia lub ujawnienia publicznego jest prawdziwa w momencie dokonywania zgłoszenia lub ujawnienia publicznego i że stanowi informację o naruszeniu prawa.

Sygnalistom przysługuje ochrona prawna przed stosowaniem wobec nich działań odwetowych. Środkami ochrony prawnej są m.in.: złożenie zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa polegającego na zastosowaniu wobec sygnalisty działań odwetowych, do organów ścigania tj. Policji i jednostek prokuratury lub wystąpienie z roszczeniem o odszkodowanie lub zadośćuczynienie za dopuszczenie się zastosowania działań odwetowych. Ponadto, sygnalista, który doświadczył działań odwetowych lub obawia się takich działań może zgłosić ten fakt Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu lub innemu organowi publicznemu.

Dokonanie zgłoszenia lub ujawnienia publicznego nie może stanowić podstawy odpowiedzialności (m.in. dyscyplinarnej) za szkodę z tytułu naruszenia praw innych osób lub obowiązków określonych w przepisach prawa, w szczególności w przedmiocie zniesławienia, naruszenia dóbr osobistych, praw autorskich, ochrony danych osobowych oraz obowiązku zachowania tajemnicy, w tym tajemnicy przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem art. 5 ustawy o sygnalistach. W przypadku, gdy zostanie wszczęte postępowanie, sygnalista może wystąpić o umorzenie takiego postępowania.

Osobie chcącej dokonać zgłoszenia naruszenia prawa w rozumieniu ustawy o ochronie sygnalistów, przysługuje możliwość skorzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, na podstawie art. 4¹ ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2021 r., poz. 945). Szczegółowe informacje o NPP dostępne są pod linkiem: <https://www.gov.pl/web/nieodplatna-pomoc/npp> .